

Spis treści

Wstęp.....	11
Rozdział 1. Psychologia rozwoju duchowego – zarys zagadnienia (<i>Paweł Socha</i>)	15
1. Wieloznaczność pojęcia „duchowość”	15
2. Sfery duchowego życia człowieka	18
2.1. Świadomość i samoświadomość	18
2.2. Rozum i mądrość	20
2.3. Uczucia	21
2.4. Estetyczny wymiar życia duchowego	24
2.5. Twórczość	26
2.6. Moralność	28
2.7. Religijność	29
2.8. Światopogląd	30
2.9. Wiara	32
3. Rozwój duchowości jako postulat i jako proces naturalny	33
4. Rozwój duchowy w różnych tradycjach religijnych	35
4.1. Rozwój duchowy w hinduizmie	35
4.2. Rozwój duchowy w buddyzmie	37
4.3. Rozwój duchowy w konfucjanizmie	38
4.4. Rozwój duchowy w taoizmie	40
4.5. Rozwój duchowy w islamie	40
4.6. Rozwój duchowy w judaizmie	42
4.7. Rozwój duchowy w chrześcijaństwie	43
Rozdział 2. Ery i fazy rozwoju w życiu człowieka dorosłego w ujęciu Daniela J. Levinsona (<i>Lucjan Miś</i>)	45
1. Uwagi wstępne	45
2. Teoretyczne ramy i metoda badawcza	46
3. Podstawowe założenia koncepcji Levinsona	47
4. Prezentacja er życia i okresów przejściowych	49
4.1. Era dzieciństwa	50
4.2. Wczesna dorosłość	52
4.3. Wiek średni	54
4.4. Późna dorosłość	57

5. Koncepcja Levinsona dziś	58
Rozdział 3. Stadialny model rozwoju perspektywy społecznej w ujęciu Roberta L. Selmana (Andrzej Mirski).....	61
1. Teoretyczne i empiryczne źródła modelu	61
2. Opis stadiów rozwoju perspektywy społecznej.....	62
2.1. Stadium 0 – Niezróżnicowane i egocentryczne	62
2.2. Stadium 1 – Zróżnicowane i subiektywne	62
2.3. Stadium 2 – Samorefleksji i zdolności do przyjmowania perspektywy drugiej osoby....	63
2.4. Stadium 3 – Przyjmowanie perspektywy „trzeciej osoby”	64
2.5. Stadium 4 – Głębokie społeczno-symboliczne przyjmowanie perspektywy.....	65
3. Analiza krytyczna	66
Rozdział 4. Rozwój <i>self</i> w koncepcjach psychoanalitycznych, poznawczych, <i>life-span</i> oraz postpiagetowskich (Andrzej Mirski)	69
1. Pojęcie <i>self</i> w psychologii.....	69
2. Geneza pojęcia <i>self</i>	69
3. Rozwój <i>self</i> w koncepcjach psychoanalitycznych.....	70
4. Rozwój <i>self</i> w teoriach relacji z obiektem	71
5. Koncepcje rozwoju <i>self</i> na styku psychoanalizy i psychologii poznawczej.....	72
6. Perspektywa <i>life-span psychology</i> (psychologii biegu życia)	73
7. Myśl postpiagetowska.....	74
8. Analiza krytyczna	76
8.1. Koncepcja <i>self</i>	76
8.2. <i>Life-span psychology</i>	77
8.3. Psychologia postpiagetowska	77
Rozdział 5. Koncepcja rozwoju <i>ja</i> w ujęciu Giseli Labouvie-Vief (Andrzej Mirski).....	79
1. Wprowadzenie	79
2. <i>Logos – mythos</i>	79
3. <i>Psyche – Eros</i>	80
4. Stadialny model rozwoju	81
4.1. Poziom regulacji sensomotorycznych.....	82
4.2. Poziom regulacji symbolicznych	82
4.3. Poziom regulacji intrasystemowych	82
4.4. Poziom regulacji intersystemowych	83
4.5. Poziom regulacji autonomicznych	83
5. Analiza krytyczna	84

Rozdział 6. Koncepcja rozwoju <i>ego</i> Jane Loevinger (<i>Ewa Skoczek, Paweł Socha</i>).....	85
1. Wprowadzenie	85
2. Historyczny rys pojęcia <i>ego</i>	86
3. Koncepcja rozwoju <i>ego</i> : źródła i cele powstania	87
4. Próba zdefiniowania <i>ego</i>	88
5. Opis stadiów rozwoju <i>ego</i>	89
5.1. Stadium 1 (I-1), faza przedspołeczna.....	90
5.2. Stadium 1 (I-1), faza symbiotyczna	90
5.3. Stadium 2 (I-2), impulsywne	90
5.4. Stadium 3 (delta - Δ) – samoochroniania	93
5.5. Okres przejściowy ($\Delta/3$)	94
5.6. Stadium 4 (I-3), konformistyczne	94
5.7. Okres przejściowy od stadium konformistycznego do stadium sumiennego (I-3/4), osiągnięcie poziomu samoświadomego.....	95
5.8. Stadium 5 (I-4): sumienne	95
5.9. Okres przejściowy od stadium sumiennego do stadium autonomicznego (I-4/5), osią- gnięcie poziomu indywidualistycznego.....	96
5.10. Stadium 6 (I-5): autonomiczne	96
5.11. Stadium 7 (I-6): zintegrowane	97
6. Zastosowanie i weryfikacja koncepcji <i>ego</i> w badaniach.....	98
7. Podsumowanie.....	99
 Rozdział 7. Neopsychoanalityczna koncepcja rozwoju psychospołecznego Erika H. Erikso- na (<i>Magdalena Sękowska</i>).....	101
1. Człowiek i jego dzieło	101
1.1. Droga życiowa.....	101
1.2. Psychohistoria jako nowa metoda.....	104
Blok rozszerzający 1: <i>Pojęcia metody psychohistorycznej</i>	105
1.3. Język Eriksona.....	107
2. Psychoanalityczne korzenie koncepcji Eriksona	108
Blok rozszerzający 2: <i>Teoretyczne różnice między Freudowską psychoanalizą a Eriksonowską koncepcją rozwoju psychospołecznego</i>	109
3. Erikson a psychologia <i>ego</i>	110
4. Prezentacja koncepcji rozwoju psychospołecznego Eriksona	112
4.1. Podstawowe pojęcia koncepcji rozwoju psychospołecznego.....	113
4.2. Okresy rozwojowe w koncepcji E. Eriksona	117
4.2.1. Okres niemowlęcy	117
4.2.2. Wczesne dzieciństwo.....	120
4.2.3. Wiek zabaw	121

4.2.4. Wiek szkolny.....	123
4.2.5. Okres dorastania.....	125
4.2.6. Młodzieńcza dojrzałość.....	126
4.2.7. Dorosłość.....	127
4.2.8. Późna dojrzałość.....	128
Blok rozszerzający 3: <i>Psychologiczne aspekty okresu dorastania w ujęciu E. Eriksona</i>	129
5. W stronę wartości uniwersalnych i duchowych.....	137
6. Zakończenie	139
 Rozdział 8. Stadialny rozwój sądów moralnych w koncepcji Lawrence'a Kohlberga. Przegląd i ocena głównych tez (<i>Paweł Socha</i>).....	145
1. Sława Lawrence'a Kohlberga.....	145
2. Wstępna charakterystyka koncepcji.....	146
3. Punkt wyjścia – koncepcja J. Piageta rozwoju moralnego.....	147
4. Geneza koncepcji rozwoju stadiów moralnych i psychospołeczne tło tego rozwoju	148
Blok rozszerzający 1: <i>Metody badań moralnego sądenia</i>	149
5. Prezentacja stadiów rozwoju moralnego sądenia	151
5.1. Poziom prekonwencjonalny.....	152
5.2. Poziom konwencjonalny.....	153
5.3. Poziom postkonwencjonalny	155
6. Siódme stadium rozwoju moralności.....	157
7. Ocena założeń koncepcji Kohlberga według kryteriów strukturalnych	158
8. Empiryczna weryfikacja koncepcji L. Kohlberga.....	160
9. Zakończenie	163
 Rozdział 9. Teolog jako psycholog: koncepcja rozwoju wiary Jamesa W. Fowlera (<i>Paweł Socha</i>).....	165
1. Podłoże koncepcji Fowlera – geneza pojęcia wiary	165
2. Typy wiary i jej rozumienie w koncepcji Fowlera.....	167
3. Przegląd stadiów rozwoju wiary.....	169
3.1. Wiara intuicyjno-projekcyjna	171
3.2. Wiara mityczno-literalna	175
3.3. Wiara syntetyczno-konwencjonalna	176
3.4. Wiara indywidualno-refleksyjna.....	177
3.5. Wiara koniunktywna (paradoksalno-konsolidacyjna).....	179
3.6. Wiara uniwersalizująca.....	181
4. Koncepcja stadialnego rozwoju wiary a stadia rozwoju według L. Kohlberga oraz E.H. Eriksona.....	182

Blok rozszerzający 1: <i>Empiryczna weryfikacja koncepcji stadialnego rozwoju wiary</i>	185
5. Ocena teoretycznych i empirycznych aspektów koncepcji Jamesa W. Fowlera	186
 Rozdział 10. Duchowy rozwój człowieka jako rozwój rozumienia języka religijnego. Bada- nia Ronalda Goldmana (<i>Przemysław Jabłoński</i>)	191
1. Założenia teoretyczne	192
2. Sposób przeprowadzenia badań i zebrania danych	193
2.1. Metoda wywiadu klinicznego	193
2.2. Metoda projekcyjna	194
3. Rozumienie tekstów religijnych w perspektywie rozwojowej	194
3.1. Stadium myślenia intuicyjnego (przedoperacyjnego)	195
3.2. Stadium pośrednie pomiędzy stadium myślenia intuicyjnego i myślenia konkretnego...	195
3.3. Stadium myślenia konkretnego	196
3.4. Stadium pośrednie pomiędzy stadium myślenia konkretnego i myślenia abstrakcyjnego...	196
3.5. Stadium myślenia abstrakcyjnego	196
4. Rozwój rozumienia kluczowych pojęć religijnych	197
4.1. Rozwój rozumienia istoty Biblii	197
4.2. Rozwój rozumienia pojęcia „natura Boga”	198
4.3. Rozumienie pojęcia „działanie Boga w świecie”	199
4.4. Rozwój rozumienia pojęcia „świętość Boga”	199
4.5. Koncepcja troski Boga o człowieka	200
4.6. Osoba Jezusa	200
4.7. Rozwój rozumienia pojęcia „zło”	200
4.8. Rozwój rozumienia pojęcia „modlitwa”	201
4.9. Rozwój rozumienia pojęcia „kościół”	201
5. Implikacje badań Goldmana dla wychowania religijnego	202
6. Recepcja i krytyka badań Goldmana w przeszłości i obecnie	202
6.1. Krytyka definicji i modelu rozwoju myślenia religijnego Goldmana	203
6.2. Podejścia do badań rozwoju myślenia religijnego	204
7. Zakończenie: Rozumienie języka religijnego à la Goldman	204
Blok rozszerzający I	206
 Rozdział 11. Rozwój sądów religijnych w koncepcji Fritza Osera (<i>Paweł Socha</i>)	209
1. Wstęp	209
2. Teoretyczne przesłanki koncepcji religijnego sądenia	209
3. Wymiary, w których mieści się religijne sądenie i jego rozwój	210
4. Dylematy religijne	212

5. Prezentacja stadiów rozwoju religijnego sądzenia.....	213
5.1. Stadium absolutnej heteronomii orientacji (perspektywa <i>Deus ex machina</i>).....	214
5.2. Stadium wymiany, orientacja <i>Do ut des</i> („daj to, co dostajesz”).....	214
5.3. Stadium absolutnej autonomii orientacji (perspektywa absolutnej autonomii i deizmu).....	214
5.4. Stadium autonomii zapośredniczonej i orientacja planu zbawienia (perspektywa autonomii religijnej i planu zbawienia).....	215
5.5. Stadium intersubiektywnej orientacji religijnej (perspektywa religijnej autonomii za pośrednictwem intersubiektywności).....	216
6. Dialektyczna perspektywa koncepcji stadiów religijnego sądzenia.....	216
7. Koncepcja stadiów religijnego sądzenia z praktycznej i teoretycznej perspektywy rozwoju duchowego.....	218
 Rozdział 12. Rozwój religijności w kategoriach orientacji religijnych w koncepcji Richarda D. Kahoe i Mary Jo Meadow (<i>Paweł Socha</i>).....	221
1. Dojrzałe poczucie religijne jako podłoże koncepcji orientacji religijnych.....	221
2. Koncepcja dojrzałego poczucia religijnego w orientacjach religijnych.....	223
3. Rozwojowa sekwencja orientacji religijnych.....	225
3.1. Początek sekwencji: zewnętrzna orientacja religijna.....	228
3.2. Etap drugi w sekwencji – kultowa (społeczna) orientacja religijna.....	228
3.3. Wewnętrzna orientacja religijna – trzecie ogniwo rozwojowej sekwencji.....	229
3.4. Autonomiczna orientacja religijna: religijność w pełni dojrzała.....	230
Bibliografia.....	233
Indeks.....	255